

**Державна наукова установа
Український інститут науково-технічної
експертизи та інформації**

**«Трансфер технологій
в аспекті законодавства
у сфері експортного
контролю»**

Законодавча база у сфері державного експортного контролю України

Закон України

“Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання” від 20.02.2003 №549-IV

(Визначення термінів: “товари військового призначення”, “товари подвійного використання”, “суб’єкт здійснення міжнародних передач товарів”; “ідентифікація товарів”; мета проведення усіх процедур у галузі державного експортного контролю (отримання дозволів, висновків, посвідчення про реєстрацію, повноважень); ціль та мета проведення експертизи у галузі державного експортного контролю; відповідальність суб’єктів за порушення законодавства у галузі державного експортного контролю)

Законодавча база у сфері державного експортного контролю України

Закон України

“Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання” від 20.02.2003 №549-IV

Цей Закон регулює діяльність, пов'язану з державним контролем за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання, з метою забезпечення захисту національних інтересів України, дотримання нею міжнародних зобов'язань щодо нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки, обмеження передач звичайних видів озброєння, а також здійснення заходів щодо недопущення використання зазначених товарів у терористичних та інших протиправних цілях

Законодавча база у сфері державного експортного контролю України

Закон України від 20.02.2003 **№549-IV** (продовження)

- ❖ **технології** військового призначення - спеціальна інформація в будь-якій формі (за винятком загальнодоступної інформації), необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення та надання послуг військового призначення. Ця інформація може надаватися у формі технічних даних або технічної допомоги:
- ❖ технічні дані - проекти, плани, креслення, схеми, діаграми, моделі, формули, специфікації, програмне забезпечення, посібники та інструкції, розміщені на папері або інших, у тому числі й електронних, носіях інформації;

Законодавча база у сфері державного експортного контролю України

Закон України від 20.02.2003 **№549-IV** (продовження)

- ❖ технічна допомога - проведення інструктажів, надання консультацій, здійснення заходів з метою підвищення кваліфікації, навчання, практичного освоєння методів роботи;
- ❖ базові технології - технології, які визначають принцип роботи і використання техніки, та елементи технологій, без яких військова техніка не може бути створена і використана;

Законодавча база у сфері державного експортного контролю України

Закон України від 20.02.2003 №549-IV (продовження)

- ❖ товари подвійного використання - окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, спеціально не призначені для військового використання, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім цивільного призначення, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

Відповідальність за порушення законодавства у сфері експортного контролю

Кримінальний кодекс України

Стаття 333. Порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Стаття 188-17. Невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань державного експортного контролю.

Стаття 212-4. Порушення законодавства в галузі державного експортного контролю.

Законодавча база державного експортного контролю

продовження

Постанова Кабінету Міністрів України

**„Про затвердження Порядку державного експортного контролю за проведенням переговорів, пов'язаних з укладанням зовнішньоекономічних договорів (контрактів) щодо здійснення експорту товарів»
від 06.06.2012 № 500**

Інструкція про порядок надання юридичним особам повноважень на проведення недержавної експертизи товарів у галузі державного експортного контролю, затверджена Наказом Державної служби експортного контролю України

від 15.03.2006 №82

Законодавча база державного експортного контролю

Постанова Кабінету Міністрів України

„Про затвердження Положення про порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення”

від 20.11.2003 №1807

(Встановлює порядок проведення основної експертизи товарів військового призначення; затверджує список товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному експортному контролю; вводить поняття “товарів військового призначення, які допущені для цивільного використання, а також встановлює порядок здійснення державного контролю за їх міжнародними передачами”)

Додаток: Список товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному контролю

Законодавча база державного експортного контролю

Постанова Кабінету Міністрів України

від 28.01.2004 №86 „Про затвердження Положення про порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання”

(Встановлює порядок проведення основної експертизи товарів подвійного використання; затверджує списки товарів подвійного використання)

Додаток до Порядку: ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання

(Порядок доповнено додатком згідно з Постановою КМ № 1 від 11.01.2018)

ПКМУ від 28.01.2004 №86

Вимоги під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів

Під час митного оформлення товарів разом з іншими документами, необхідними для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, суб'єкт або іноземний суб'єкт відповідно до частини другої статті 264 Митного кодексу України на вимогу митниці зобов'язаний надати оригінал дозволу або висновку Держекспортконтролю.

Зазначені дозволи та висновки містять довідкову інформацію щодо кодів товарів згідно з УКТЗЕД. Єдиною ознакою для прийняття рішення щодо митного оформлення товару є відповідність фізичних ознак заявленого до митного оформлення товару його найменуванню та опису товару, наведеному в Єдиному списку товарів подвійного використання.

Державний експортний контроль

Державний експортний контроль - комплекс заходів з контролю за *міжнародними передачами товарів **, їх використанням юридичною чи фізичною особою, що здійснюється спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань державного експортного контролю та іншими державними органами з метою забезпечення захисту інтересів національної безпеки та відповідно до міжнародних зобов'язань України.

* Міжнародні передачі товарів; експорт (реекспорт); імпорт; тимчасове вивезення; тимчасове ввезення; транзит.

ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання (Додаток до **ПКМУ** від 28.01.2004 №86)

Загальні примітки

1. Термін “товари подвійного використання” у цьому Списку вживається у значенні, наведеному у статті 1 Закону України “Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання”.

Товари, що призначені або модифіковані для військового використання, наведені у Списку товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному контролю, що є додатком до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2003 р. № 1807 (далі - Список товарів військового призначення).

ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання (Додаток до **ПКМУ** від 28.01.2004 №86)

Загальні примітки

2. Контроль за товарами, наведеними у цьому Списку, також поширюється на будь-які товари, не внесені до нього (включаючи установки), які містять один контрольований компонент або більше, що є основним елементом таких товарів і може бути вилученим або використаним в інших цілях.

ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання

(Додаток до **ПКМУ** від 28.01.2004 №86)

Особлива примітка.

Для прийняття рішення про те, чи є контрольований компонент або компоненти основним елементом товару розглядаються показники кількості, вартості та технологічного ноу-хау, а також інші особливі обставини, які можуть віднести контрольований компонент або компоненти до основного елементу товару.

5. Міжнародні передачі “послуг та робіт”, пов’язаних з “розробкою”, “виробництвом”, “використанням”, складанням, випробуванням, “модифікацією” та модернізацією виробів, обладнання, матеріалів, “програмного забезпечення” і “технологій”, наведених у цьому Списку, підлягають контролю у тому самому обсязі.

ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання

(Додаток до **ПКМУ** від 28.01.2004 №86)

Розділ 0. Ядерні установки, матеріали та обладнання

Розділ 1. Спеціальні матеріали та пов'язане з ними обладнання

Розділ 2. Оброблення матеріалів

Розділ 3. Електроніка

Розділ 4. Комп'ютери

Розділ 5. Частина перша. Зв'язок

Розділ 5. Частина друга. Захист інформації

Розділ 5. Частина третя. Спеціальні технічні засоби

Розділ 6. Датчики і лазери

Розділ 7. Навігаційне обладнання та авіаційна радіоелектроніка

Розділ 8. Морська справа

Розділ 9. Авіакосмічна промисловість та рушійні/силові установки

ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання (Додаток до **ПКМУ** від 28.01.2004 №86)

Розділ “Чутливі” товари”

У цьому додатку міститься перелік “чутливих” товарів, включених до цього додатка, відомості стосовно експорту яких подаються Україною до Секретаріату міжнародного режиму експортного контролю “Вассенаарська домовленість” у визначені строки за встановленими формами щодо наданих дозволів, фактичних передач та відмов у наданні дозволів.

ЄДИНИЙ СПИСОК товарів подвійного використання (Додаток до **ПКМУ** від 28.01.2004 №86)

Розділ “Дуже чутливі” товари”

У цьому додатку міститься перелік “дуже чутливих” товарів, включених до цього додатку, відомості стосовно експорту яких подаються Україною до Секретаріату міжнародного режиму експортного контролю “Вассенаарська домовленість” у визначені строки за встановленими формами щодо наданих дозволів, фактичних передач та відмов у наданні дозволів.

Класифікація товарів

ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (ТВП)

*Повноваження Уряду
України на здійснення
Міжнародних передач*

ТОВАРИ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ (ТПВ)

ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, ЯКІ У ВСТАНОВЛЕНОМУ ПОРЯДКУ ДОПУЩЕНІ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ (ТДЦВ)

*Товари, щодо яких відповідно до
статті 10 Закону України
від 20.02.2003 року №549-IV
можуть бути застосовані
процедури державного
експортного контролю*

Випадки:

*надання Україною імпортного сертифіката;
ембарго згідно з резолюціями РБ ООН та ін.*

Висновок ОВВ

*про допущення для
цивільного використання*

ТОВАРИ, МІЖНАРОДНІ ПЕРЕДАЧІ ЯКИХ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ
ДЕРЖАВНОМУ КОНТРОЛЮ

Товари військового призначення (ТВП)

- **ВИРОБИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ** (озброєння, боєприпаси, військова та спеціальна техніка, спеціальні комплектуючі вироби для їх виробництва, вибухові речовини, матеріали та обладнання, спеціально призначені для розроблення, виробництва або використання зазначених виробів)
- **ПОСЛУГИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ** (послуги у сфері проектування, розроблення, виробництва, ремонту, випробування, модернізації, демілітаризації або використання виробів чи технологій військового призначення що надаються іноземним суб'єктам в Україні та за її межами)
- **ТЕХНОЛОГІЇ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ** (спеціальна інформація в будь-якій формі (за винятком загальнодоступної інформації), необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення: технічні дані на будь-яких носіях, технічна допомога)

Товари подвійного використання:

Товари подвійного використання - окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, *спеціально не призначені для військового використання*, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім *цивільного призначення*, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України

Тільки відповідність технічних характеристик (опису, сфери використання) конкретного товару таким технічним характеристикам, які відображені у Списках товарів подвійного використання є підставою для ідентифікації його як товару подвійного використання.

Критерії товарів подвійного використання

**Спеціально не призначені для військового
використання**

**Крім цивільного призначення, можуть бути
використані у військових або терористичних
цілях чи для розроблення, виробництва,
використання товарів військового призначення,
зброї масового знищення, засобів доставки
зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у
тому числі окремі види ядерних матеріалів,
хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та
токсичних препаратів**

Перелік, яких визначається Кабінетом Міністрів України

Мета експортного контролю

**забезпечення інтересів національної безпеки та зміцнення
міжнародного авторитету**

додержання міжнародних зобов'язань

**вжиття заходів щодо недопущення використання товарів
військового призначення та подвійного використання у
терористичних та інших протиправних цілях**

**забезпечення механізмів виконання санкцій Ради Безпеки
ООН**

Класифікація, ідентифікація товару та визначення відповідних критеріїв ризику

1. Класифікація товару:

- Товари військового призначення (ТВП);
- Товари подвійного використання (ТПВ);
- Товари, що не включені до списків ТВП та ТПВ, але відносно яких можуть бути застосовані процедури державного ЕК (ст.10 Закону):
  - товари, що ввозяться на територію України з наданням МІС на вимогу держави-експортера;
  - експорт або тимчасове вивезення таких товарів за межі України здійснюється до держав, стосовно яких встановлено ембарго;
  - товари, щодо яких застосовується принцип “всеохоплюючого контролю” (“catch-all”)

Аналіз країн та кінцевих споживачів контрольованих товарів

IT
TN

Міжрегіональна
Мережа
Трансферу
Технологій

***В процесі проведення попередньої класифікації
(ідентифікації) товарів визначається:***

1. Спеціальне призначення товару повинно визначатися суб'єктом виходячи з призначення, яке зазначене в технічній (конструкторській) документації на цей товар, а також з урахуванням належності найменування, опису або технічних характеристик цього товару до найменування, опису, технічних характеристик товарів, внесених до відповідних Списків товарів, що підлягають державному експортному контролю.

2. За достовірність визначення сфери використання (призначення) товару відповідає керівник суб'єкта.

В процесі проведення попередньої класифікації (ідентифікації) товарів визначається:

Аналіз належності найменування, опису або технічних характеристик товару повинен проводитися суб'єктом, який зазначений, в першу чергу, у Списку товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному контролю, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 № 1807,

та у разі невідповідності таким товарам

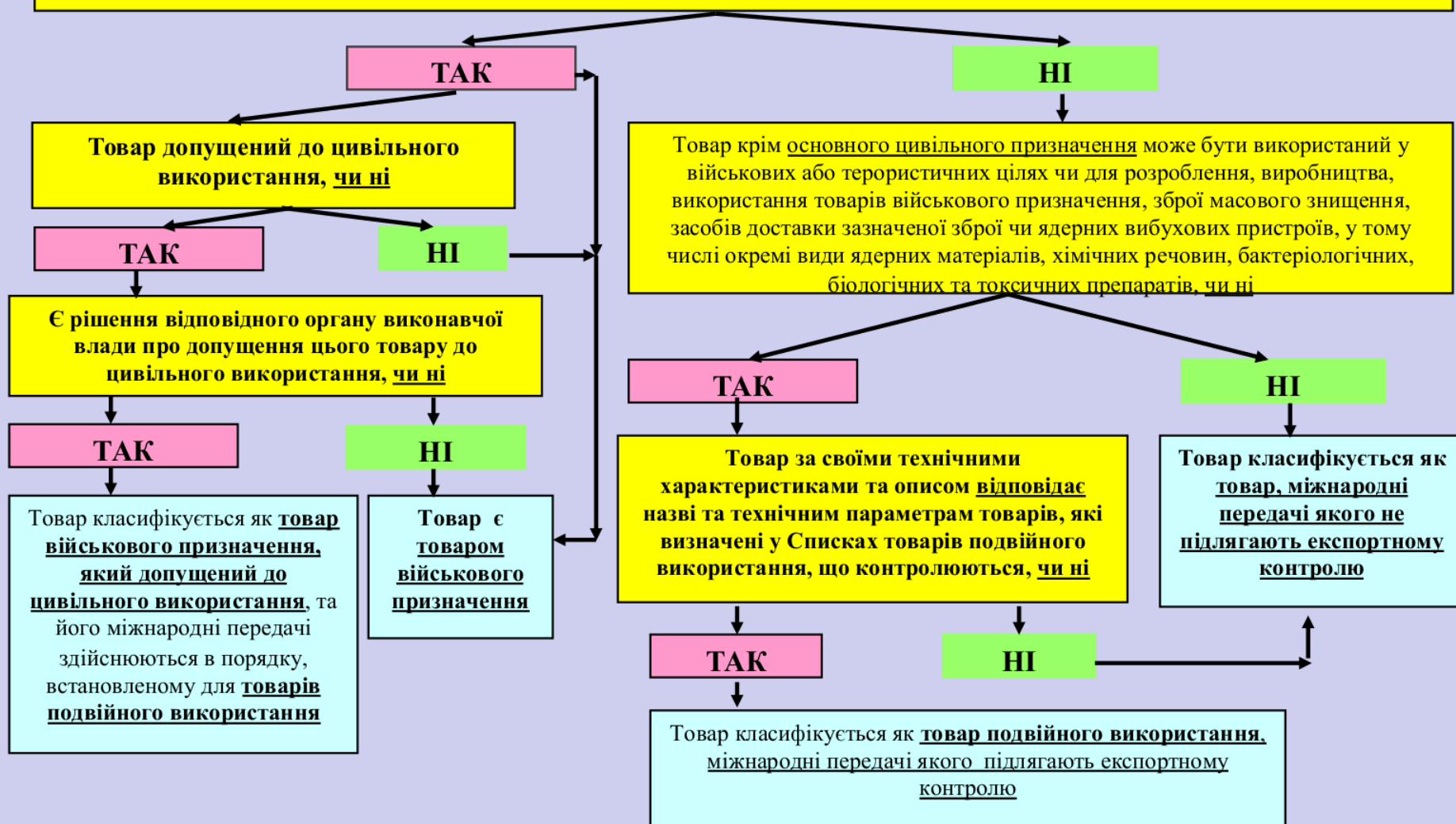
з урахуванням порівняння цього товару з найменуванням, описом, технічними характеристиками товарів, які зазначені у Списках товарів подвійного використання, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 № 86.

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

IT
TN

Міжрегіональна
Мережа
Трансферу
Технологій

Товар є чи ні спеціально призначеним (розробленим) для військового використання

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

IT
TN

Міжрегіональна
Мережа
Трансферу
Технологій

Товар є чи ні спеціально призначеним (розробленим) для військового використання

ТАК

ТАК

Є рішення відповідного органу виконавчої влади про допущення цього товару до цивільного використання, чи ні

Товар класифікується як товар військового призначення, який допущений до цивільного використання, та його міжнародні передачі здійснюються в порядку, встановленому для товарів подвійного використання

ТАК

Товар допущений до цивільного використання, чи ні

НІ

Товар є товаром військового призначення

НІ

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

Товар є чи ні спеціально призначеним (розробленим) для військового використання

НІ

Товар крім основного цивільного призначення може бути використаний у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, чи ні

ТАК

НІ

Товар за своїми технічними характеристиками та описом відповідає назві та технічним параметрам товарів, які визначені у Списках товарів подвійного використання, що контролюються, чи ні

ТАК

НІ

Товар класифікується як товар подвійного використання, міжнародні передачі якого підлягають експортному контролю

Товар класифікується як товар, міжнародні передачі якого не підлягають експортному контролю

Врахування в зовнішньоекономічних договорах;

Приклади подвійних технологій

Презентація підготовлена на підставі аналізу законодавства в сфері експортного контролю. В презентації, у тому числі використана офіційна інформація ДСЕК України, інших державних органів, а також інформація з презентаційних та учбових матеріалів спеціалізованих лекцій та семінарів.

Дякую за увагу!

Є запитання?

Україна є учасницею міжнародних договорів та конвенцій

- ❖ Договір про нерозповсюдження ядерної зброї *(ратифікований Україною у 1994 р.)*
- ❖ Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про її знищення *(у складі СРСР у 1975 р.)*
- ❖ Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення *(ратифікована Україною у 1998 р.)*
- ❖ Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань *(ратифікований Україною у 2000р.)*
- ❖ Угода між Україною та МАГАТЕ про застосування гарантій у зв'язку з ДНЯЗ *(ратифікована Україною у 1997 р.)*
- ❖ та ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Угоди *(ратифікований Україною у 2005 р.)*

*Україна є учасницею
усіх багатосторонніх міжнародних режимів експортного
контролю:*

- ❖ **Вассенаарська домовленість** *(Україна стала учасницею у 1996 р.)*
- ❖ **Група ядерних постачальників** *(Україна стала учасницею у 1996 р.)*
- ❖ **Комітет Цангера** *(Україна стала учасницею у 1996 р.)*
- ❖ **Режим контролю за ракетними технологіями** *(Україна стала учасницею у 1998 р.)*
- ❖ **Австралійська група** *(Україна стала учасницею у 2005 р.)*

Україна є першою державою серед колишніх країн СРСР, яка бере участь в усіх багатосторонніх міжнародних режимах експортного контролю.

Міжнародні режими експортного контролю

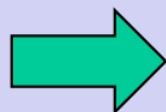
```
graph TD; A[Міжнародні режими експортного контролю] --> B[Звичайні озброєння та товари подвійного використання для їх виробництва (Вассенаарська домовленість)]; A --> C[Товари подвійного використання, що можуть бути використані у створенні зброї масового знищення та засобів її доставки];
```

**Звичайні озброєння та
товари подвійного
використання для їх
виробництва
(Вассенаарська
домовленість)**

**Товари подвійного
використання, що можуть
бути використані у
створенні зброї масового
знищення та засобів її
доставки**

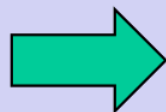
**Група ядерних постачальників
Комітет Цангера
Австралійська Група
Режим контролю за ракетними
технологіями**

**Звичайні озброєння та товари подвійного
використання для їх виробництва
(Вассенаарська домовленість)**

Товари військового призначення

Звичайні озброєння, боєприпаси, вибухові речовини,
військова техніка, а також послуги і технології, пов'язані з
НИМИ

**Товари подвійного використання, що можуть бути
використані для створення звичайних видів озброєнь,
військової чи спеціальної техніки**

Окремі види матеріалів, обладнання, програмного
забезпечення і технологій, що можуть бути використані у
створенні звичайних озброєнь, боєприпасів, вибухових
речовин та військової техніки

Товари подвійного використання, що можуть бути використані у створенні зброї масового знищення та засобів її доставки

Група ядерних постачальників та Комітет Цангера

Окремі види матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні ядерної зброї чи ядерних вибухових пристроїв

Австралійська Група (КХЗ, КБТЗ)

Окремі види хімікатів, збудників захворювань, матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні хімічної чи біологічної зброї

Режим контролю за ракетними технологіями

Окремі види матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні засобів доставки зброї масового знищення

***Законодавчу основу експортного контролю України
складають:***

**Конституція України, закони України та міжнародні договори,
ратифіковані Верховною Радою України**

**Укази Президента України,
що стосуються галузі експортного контролю та
військово-технічного співробітництва**

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

**Відомчі документи органів виконавчої влади,
здіяних в системі експортного контролю України**